

**Раннє попередження. Готовність до
реагування на події, пов'язані з
інфекційними захворюваннями**

КИЇВ 2017 рік

Д. ГРЕКО

Європейський союз (ЄС)

28 країн-членів

Європейська агенція з захисту навколишнього середовища (ЕЕА)/Європейська асоціація вільної торгівлі (ЕФТА)

ЕЕА: Країни-члени ЄС плюс Ісландія, Норвегія, Ліхтенштейн

ЕФТА: Ісландія, Норвегія, Ліхтенштейн, Швейцарія

Країни-кандидати в членство ЄС

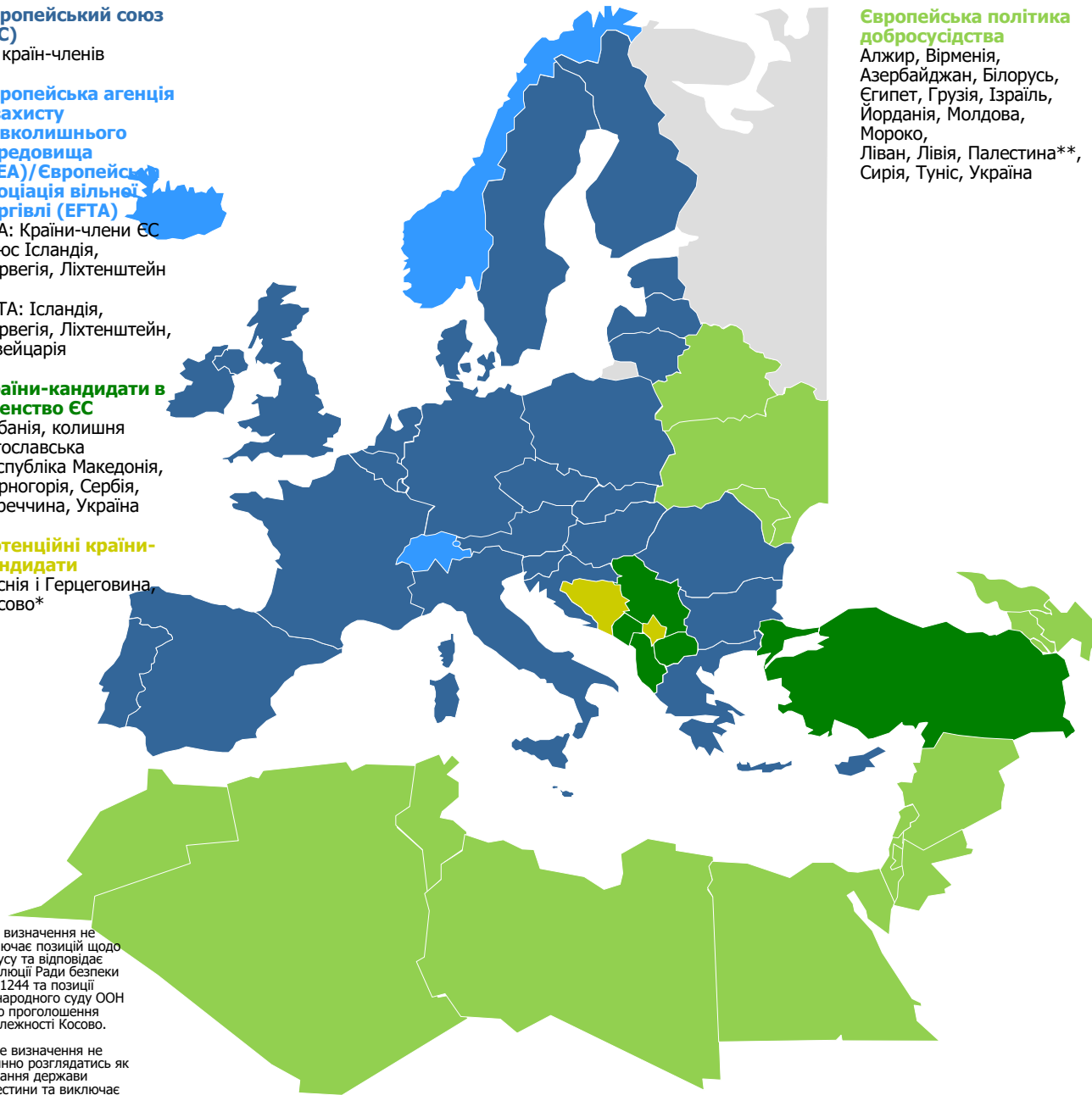
Албанія, колишня Югославська республіка Македонія, Чорногорія, Сербія, Туреччина, Україна

Потенційні країни-кандидати

Боснія і Герцеговина, Косово*

Європейська політика добросусідства

Алжир, Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Єгипет, Грузія, Ізраїль, Йорданія, Молдова, Мороко, Ліван, Лівія, Палестина**, Сирія, Туніс, Україна

* Це визначення не виключає позицій щодо статусу та відповідає Резолюції Ради безпеки ООН1244 та позиції Міжнародного суду ООН щодо проголошення незалежності Косово.

** Це визначення не повинно розглядатись як визнання держави Палестини та виключає окремих позицій країн-членів щодо цього питання.

РІШЕННЯ

**РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ І РАДИ
№ 1082/2013/ЄС**

від 22 жовтня 2013 року

**про серйозні транскордонні загрози для здоров'я
та відміну Рішення 2119/98/ЄС**

Decision 1082/2013/EU for all threats

- Preparedness and response planning
- Joint procurement of Medical countermeasures
- Epidemic surveillance for communicable diseases
- Ad- hoc monitoring for bio-toxins chemicals and environmental threats
- Early Warning and Response Systems
- Clarification of responsibility for risk assessments
- Strengthened coordination of preparedness and measures by a strong Health Security Committee
- Risk and crisis communication as part of the response
- Recognition of emergency situation
- Мандат Європейського центру профілактики і контролю захворювань (ECDC)

РОЗДІЛ IV

РАННЄ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА РЕАГУВАННЯ

Стаття 8

Створення системи раннього попередження та реагування

Система швидкого оповіщення для повідомлення на рівні Європейського Союзу щодо серйозних транскордонних загроз для здоров'я «Система раннього оповіщення та реагування» (EWRS) створюється згідно з цим документом. EWRS повинна дозволяти Комісії та компетентним органам, відповідальним на національному рівні, підтримувати постійні комунікації з метою попередження, оцінки ризиків для громадського здоров'я та визначення заходів, необхідних для захисту громадського здоров'я.

Система оповіщення

Національні компетентні органи або Комісія повинні направляти повідомлення до EWRS у випадку виникнення або розвитку серйозної транскордонної загрози, яка відповідає таким критеріям:

1. Є незвичайною або неочікуваною для даного місця або часу, або призводить чи може призвести до значної захворюваності або смертності серед людського населення, або швидко зростає чи може зростати швидко в масштабах, або перевищує чи може перевищити спроможність реагування; та
2. Вражає або може вразити населення більше однієї країни-члена; та
3. Вимагає або може вимагати узгодженого реагування на рівні Союзу.

Політики ЄС щодо інфекційних захворювань: ситуація до 1082

Швидке оповіщення

Система раннього оповіщення та реагування (EWRS)

Повідомлення

Обов'язок країн-членів повідомляти EWRS, якщо вони звітують до ВООЗ про випадок ІЗ згідно з міжнародними медико-санітарними правилами (IHR)

Оцінка ризиків

Виконується Європейським центром профілактики та контролю за захворюваннями (ЄЦПКЗ), в т.ч. ЄЦПКЗ-ВООЗ/Спільний нагляд за ВІЛ/СНІД та ТБ в Європі

Управління ризиками

Через мережу Співтовариства за рішенням 2119/98/ЄС

Комітологічні положення щодо переліку захворювань, визначення випадків, процедур узгодження, тощо.

Система громадського здоров'я повинна

1. Бути готовою до спалаху, що виникає природно або спричиняється навмисно
Швидко виявляти захворювання (напр. вірусну геморагічну лихоманку, пандемічний грип)

- ❖ Контролювати розповсюдження (ізоляція, карантин, вакцинація)
- ❖ Забезпечувати необхідну допомогу населенню
- ❖ Узгоджувати з національними та міжнародними агенціями
- ❖ Попереджувати масову паніку

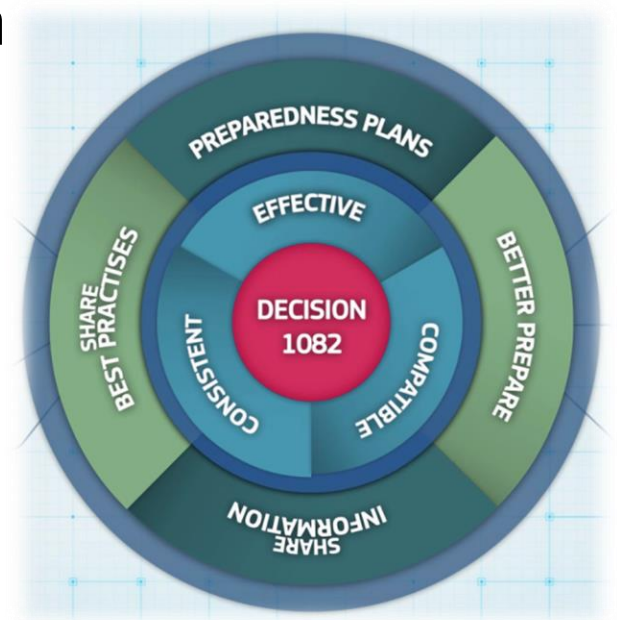
2. Бути готовою до інших надзвичайних ситуацій в сфері охорони здоров'я, напр., природних та техногенних (повіні, землетруси, розлиття хімічних речовин, RN аварії, екстремальні погодні умови...)

- ❖ Міжсекторальне та транскордонне узгодження
- ❖ Інвестування в персонал та громадський капітал
- ❖ Гнучкість для адаптації до неочікуваних ситуацій

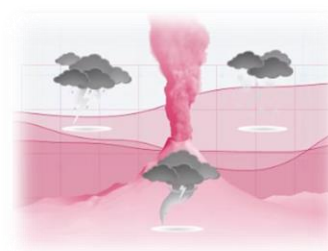
Контекст готовності в Європі з точки зору політик

- Запити країн-членів, напр., Національні координатори
- Рішення 1082 та Комітет з безпеки здоров'я
- Міжнародні медико-санітарні правила (IHR)
- Бюро із скорочення ризику лих ООН (UNISDR)

Елементи планування готовності та реагування в Рішенні 1082/2013/ЄС

- ❑ Базові стандарти спроможності для планування готовності та реагування на національному рівні відповідно до Міжнародних медико-санітарних правил
- ❑ Заходи та домовленості з іншими секторами для забезпечення спільної роботи
 - Створення структур координування на випадок міжсекторальних інцидентів;
 - Оперативні штаби (кризові центри);
- ❑ Плани забезпечення безперервності бізнесу
- ❑ Переглянутий Національний план готовності

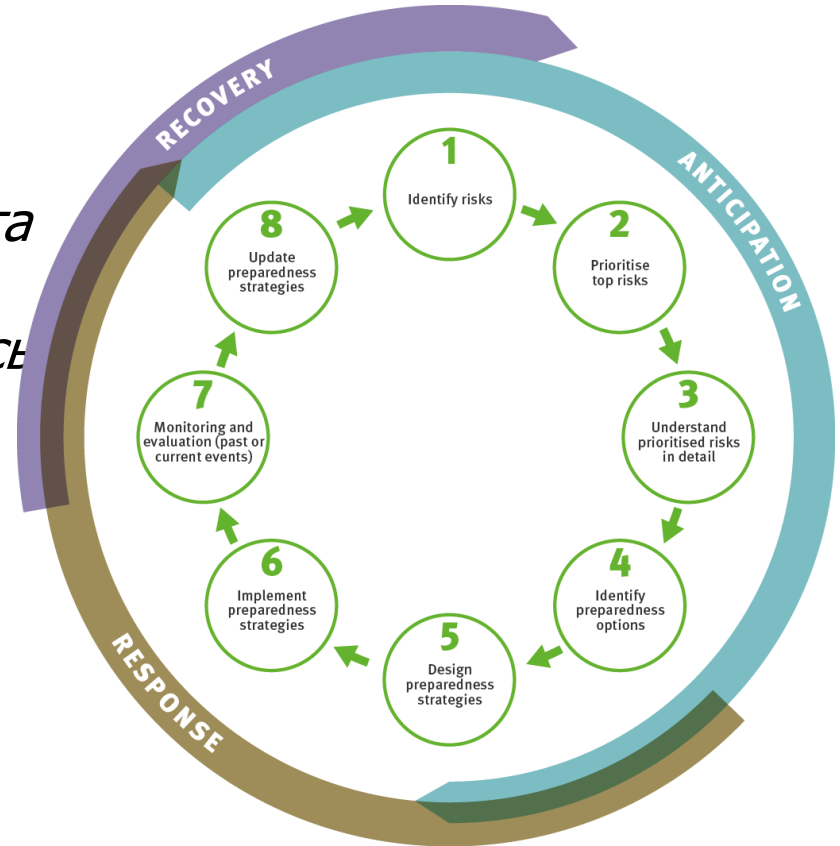
Готовність до надзвичайних ситуацій в сфері громадського здоров'я

Готовність до надзвичайних ситуацій – це програма довгострокових заходів, метою яких є **зміцнення загальної спроможності та потенціалу** країни або громади задля ефективного управління всіма видами надзвичайних ситуацій та забезпечення плавного переходу від допомоги через відновлення до сталого розвитку. Необхідно **розробити плани дій в надзвичайних ситуаціях**, **забезпечити навчання** персоналу на всіх рівнях та у всіх секторах, **роз'яснювальну роботу** серед громад групи ризику, а також регулярний **моніторинг та оцінку** таких заходів.

(UNSDR)

Готовність до надзвичайних ситуацій в сфері громадського здоров'я (PHER): робоче визначення

*Спроможність систем громадського здоров'я та охорони здоров'я, громад та окремих осіб запобігати, захищати від, швидко реагувати на та відновлюватись після надзвичайних ситуацій в сфері охорони здоров'я, зокрема тих, масштаб, час або непередбачуваність яких несе ризик перевищення звичайних спроможностей. Готовність включає узгоджений та **безперервний процес** планування та впровадження, який базується на визначенні ефективності та вжитті корекційних дій*

Планування та готовність

«У всіх є план дій, доки їх не вдарять по обличчю»

Будьте готові
до
неочікуваних
ситуацій

РНЕР (Готовність до надзвичайних ситуацій в сфері громадського здоров'я)

Що являє собою надзвичайна ситуація в сфері громадського здоров'я?

- Надзвичайні ситуації визначаються як наслідками, які вони несуть для здоров'я, так і причинами виникнення та провокуючими явищами. Ситуація стає надзвичайною, коли її наслідки для здоров'я можуть потенційно перевищувати звичайні спроможності їхнього подолання.

Чого вимагає готовність?

- РНЕР повинна включати повний спектр запобіжних, пом'якшуючих заходів та заходів з відновлення, а не лише тих, що дозволяють реагувати на явище. Також, вона включає *операційні* спроможності — потенціал швидко виконувати задання із забезпечення готовності. Хоча забезпечення спроможності потребує потенціалу (інфраструктура, персонал, плани, тощо), лише потенціал не забезпечує готовності. РНЕР не є постійним станом; вона вимагає постійного вдосконалення, в т.ч. частого тестування планів шляхом навчань та вправ, а також створення та впровадження планів корекційних дій.

Хто бере участь в готовності?

- Відповідальність за готовність країн-членів лежить не лише на урядових агенціях, а й на активних, залучених та мобілізованих членах громади, об'єктах господарювання та неурядових організаціях. Залучення широкого кола гравців до РНЕР потребує внутрішньо секторальної та між секторальної узгодженості. (в секторі охорони здоров'я та з іншими основними секторами).

Наскрізні теми

- Наскільки це можливо, РНЕР необхідно інтегрувати та розповсюджувати на регулярні практики та вбудовувати в існуючі системи, які розроблені не вперше, наприклад, спираючись на інструменти з доведеним успіхом (наприклад, готовність до пандемічного грипу).

Планування транскордонної готовності

Що таке транскордонна
інтероперабельність?

Негативний вплив

- 1. Односторонні дії**
країна-член робить щось, що має негативні наслідки для іншої країни члена – закриває кордони та припиняє щоденні переїзди на роботу
- 2. Відсутність інформування щодо дій**
країна-член робить щось, що викликає питання іншої країни-члена – особливо, якщо це робиться без попередження.
Наприклад, закриття шкіл
- 3. Стихійні дії**
Повідомлення про ризик без попереднього узгодження з країнами, галузі яких також можуть постраждати.
Наприклад, іспанські огірки в результаті спалахів e. coli

ПОЗИТИВНИЙ ВПЛИВ

1. Керуючі дії

Дії, які можуть бути вжиті найбільш ефективно у декількох країнах-членах, а не в усіх, але всі країни-члени отримують від цього користь, наприклад, моніторинг розвитку резистентності до антивірусних препаратів

2. Узгоджений аналіз

Надання результатів аналізу щодо певних сфер політик для того, щоб висновки витікали з загального розуміння того, що відомо та що невідомо, наприклад, щодо необхідності та часу оперативного закриття шкіл

3. Інформування щодо дій

Надання інформації щодо запланованих дій в якості відповіді на надзвичайну ситуацію

4. Узгоджені заходи

Варіація 3 п. Деякі країни-члени переходять від 3 п. до узгодження конкретних спільних заходів

5. Узгоджена різноманітність

Обмін досвідом та результатами, визнаючи різноманітність по всій Європі: один розмір всім не підходить – підхід «країни-члени для країн-членів»; впровадження заходів в одній країні, що може призвести до непорозуміння в іншій країні, наприклад, носіння масок

6. Регіональна співпраця

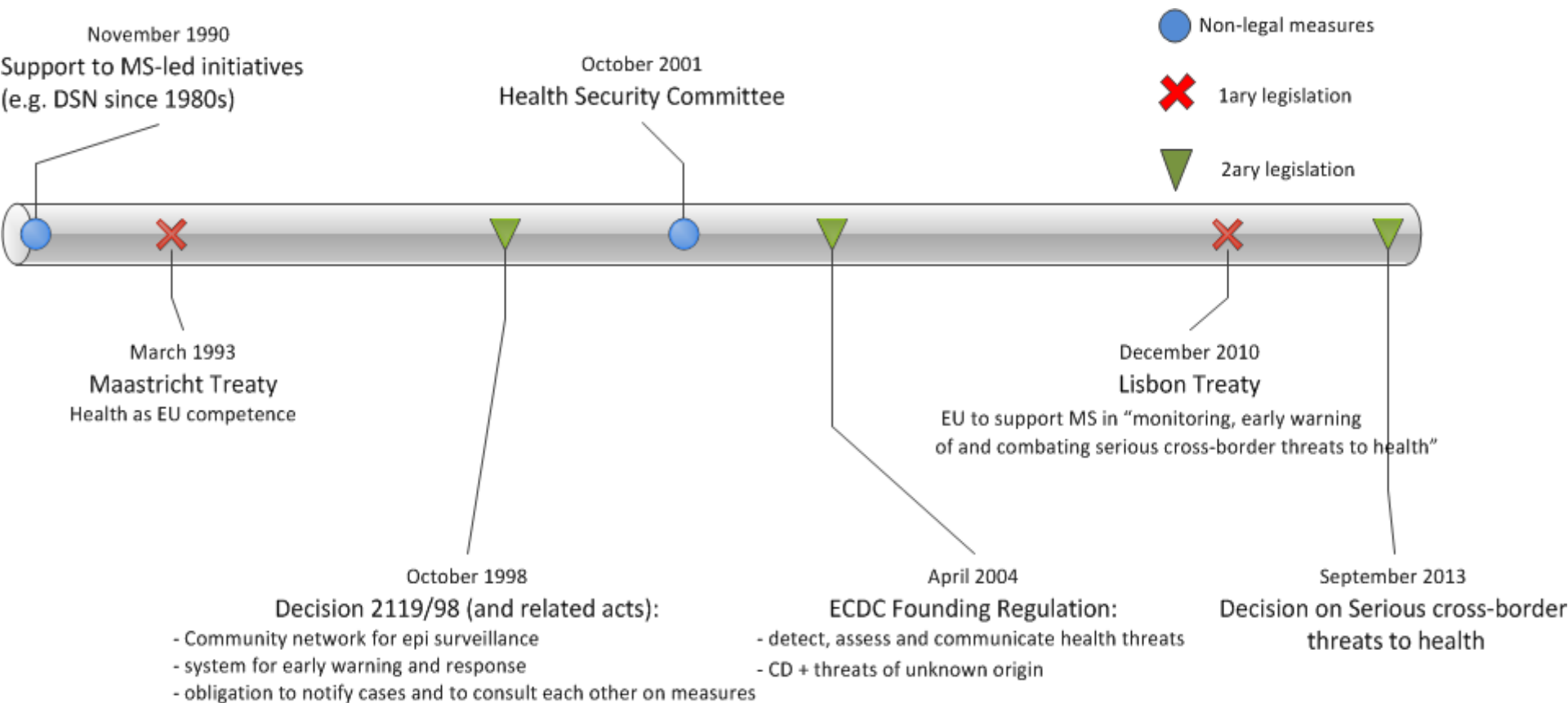
Консультації з сусідами щодо всього вищезгаданого.

7. Узгоджене керівництво

ЄЦПКЗ та ВООЗ створюють загальні механізми та інструменти для підготовки та вирішення проблеми загрози для здоров'я на основі обов'язкових політик наприклад, Інструменти оцінки та інструкції

Розроблення політики ЄС щодо транскордонних загроз для здоров'я

=> Історична зосередженість на інфекційних захворюваннях

Рішення ЄС щодо серйозних транскордонних загроз для здоров'я

- Обґрунтування

- Усунення пробілів: комплексно та систематично реагувати на всі загрози для здоров'я
- Відображення змін (IHR, ECDC,...) та отриманого досвіду (H5N1, H1N1, eColi) з 1998 року

- Нові елементи

- Посилення планування готовності та реагування на ризики (наприклад, періодичне звітування щодо потенціалу, включення всіх ризиків та зосередженість на міжсекторальному співробітництві)
- Кращий доступ до «медичної протидії» (напр. закупівля вакцин)
- Покращений моніторинг та оцінка ризиків (наприклад, EWRS для всіх загроз)
- Покращене управління ризиками (наприклад, законодавча база щодо Комітету з безпеки здоров'я (HSC))
- Більш чіткі комунікації щодо ризиків та кризових ситуацій

Термінологія, що застосовується в ЄС

1. **Загрозами для здоров'я** можуть становити:

(a) Загрози **біологічного** походження, що включають:

(i) інфекційні захворювання;

(ii) інфекції, пов'язані з резистентністю до антимікробних препаратів та наданням медичної допомоги, у зв'язку з інфекційними захворюваннями;

(iii) біотоксини та інші шкідливі біологічні збудники, не пов'язані з інфекційними захворюваннями;

(b) загрози **хімічного** походження;

(c) загрози, **екологічного** походження;

(d) загрози **невідомого** походження;

(e) явища, що можуть являти собою надзвичайні ситуації для громадського здоров'я міжнародного значення згідно з міжнародними медико-санітарними правилами (IHR)

2. **Принцип субсидіарності**: загальноєвропейське співробітництво, за умови більш високої ефективності, ніж у випадку, якщо уряд окремої країни-члену ЄС вживає самостійних заходів

=> **Транскордонність** дає ЄС право діяти

РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ І РАДИ № 1082/2013/ЄС

від 22 жовтня 2013 року

про серйозні транскордонні ризики для здоров'я

- ◆ Стосується біологічних, хімічних та екологічних загроз
- ◆ Існуючі правила щодо готовності та управління надзвичайними ситуаціями в сфері охорони здоров'я будуть посилені
- ◆ Комітет з безпеки здоров'я отримає більше повноважень для реагування в кризових ситуаціях

Основні завдання

- Для забезпечення відповідного рівня **планування готовності** до пандемій та інших типів серйозних транскордонних загроз для здоров'я по всій території ЄС
- Включити положення щодо **спільної закупівлі** засобів медичної протидії
- Для забезпечення можливості **оцінки та управління ризиками** серйозних транскордонних загроз хімічного, біологічного та екологічного походження
- Для **координування реагування на всій території ЄС** та уникнення дублювання з іншими інструментами на міжнародному рівні та на рівні ЄС (наприклад, міжнародними медико-санітарними правилами)

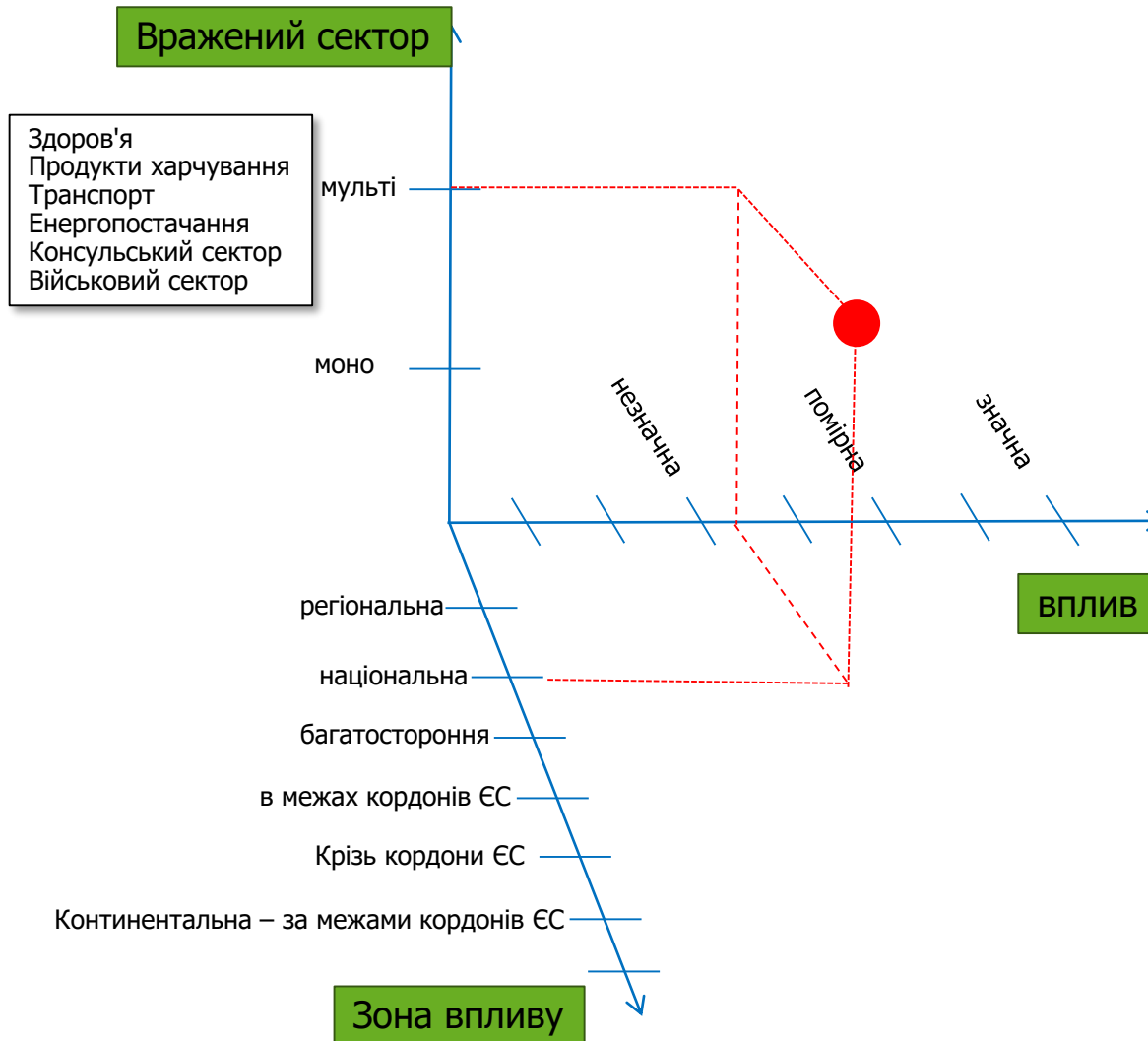

Серйозні транскордонні загрози для здоров'я

«серйозні транскордонні загрози для здоров'я»
це -

Небезпечні для життя або з інших причин серйозні **загрози для здоров'я** біологічного, хімічного, екологічного або невідомого походження, які розповсюджуються або тягнуть за собою значний ризик розповсюдження **крізь національні кордони** країн-членів, та які можуть **потребувати координування на рівні Союзу** для забезпечення високого рівня захисту здоров'я населення.

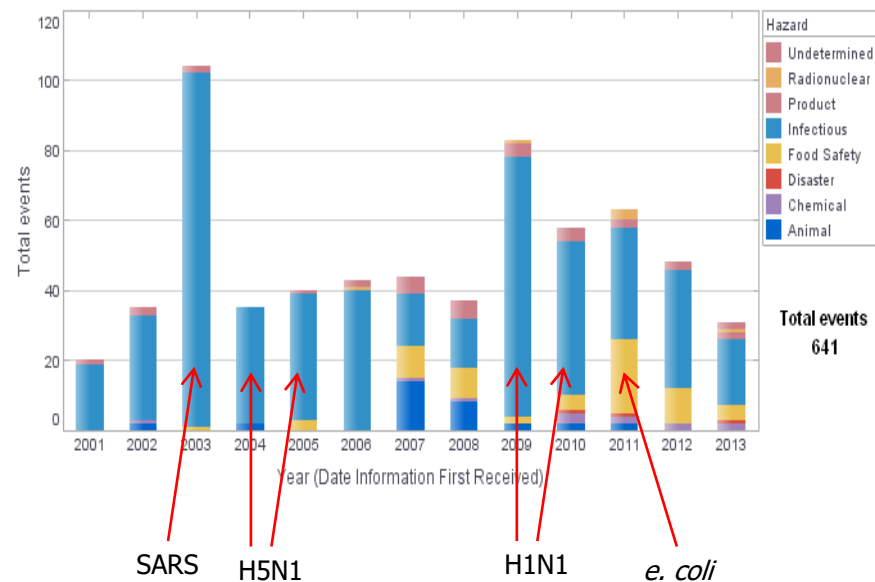
3D схема надзвичайних ситуацій

Загрози для громадського здоров'я, що мають транскордонне значення

- Значний спалах шлунково-кишкового захворювання на території всієї громади
- Спалах невідомого захворювання
- Раніше невідомий патоген в крові
- Хімічне, біологічне або радіологічне забруднення води
- Загублене джерело або випадкове вивільнення радіації потужністю > 1мс
- Нова інфекція, або інфекція, що з'явилась знову закордоном, але може бути завезена
- Серйозні завезені інфекції, що вражають низку країн
- Міжнародна занепокоєність безпечністю вакцини
- Виникнення нової інфекції, що передається статевим шляхом (ІПСШ) або повернення ІПСШ, яка вже була визначена раніше
- Пандемія грипу
- Підозрюване навмисне або випадкове вивільнення серйозного біологічного збудника
- Значне міжнародне епізоотичне захворювання, що має вплив на здоров'я людини

КІЛЬКІСТЬ ВИПАДКІВ ЗА ЗАГРОЗОЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИПАДКАМИ (EMS) ВООЗ ВООЗ, Європейський регіон, з 2001 по 2013 рр. (на 9 вересня 2013 року)

Рішення щодо серйозних транскордонних загроз для здоров'я

Актуальні,

комплексні,

інтегрована система забезпечення

безпеки для здоров'я ЄС:

1. Відображають досвід, результати та розвиток за останні 15 років
2. Приведення інструментів для «інших» загроз для здоров'я у відповідність з такими інструментами для інфекційних захворювань (всі загрози)
3. Зосередження ланцюга готовності, моніторингу, оцінки та реагування в одному інструменті

Рішення щодо серйозних транскордонних загроз для здоров'я

Актуальні,

комплексні,

інтегрована система забезпечення

безпеки для здоров'я ЄС:

1. Відображають досвід, результати та розвиток за останні 15 років
2. Приведення інструментів для «інших» загроз для здоров'я у відповідність з такими інструментами для інфекційних захворювань (всі загрози)
3. Зосередження ланцюга готовності, моніторингу, оцінки та реагування в одному інструменті

Figure 1. Logic model for public health emergency preparedness in EU Member States

